

Slides:
kortlink.dk/mrsh

ET SCENARIEDIDAKTISK PERSPEKTIV PÅ UNDERVISNING

Keynote, Opstartsdag Lemvig Kommune

Lektor Simon Skov Fougts
Ph.d., cand.pæd., lærer
www.simon-skov-fougts.dk
simon@fougts.dk

Keynote 8.8.2024 Nørre Nissum

DAGSORDEN

- I dette oplæg udfoldes scenariedidaktik med særligt fokus på faglighed og på it og teknologi.
- Udgangspunktet er, at teknologi ændrer faglighed – i alle fag. Samtidig er folkeskolen i gang med at opgør med den læringsmålstyranserede undervisning – og begge dele stiller store krav til det pædagogiske personale.
- Oplægget præsenterer således et scenariedidaktisk fagsprog til at tale om, planlægge, gennemføre og evaluere projektorienteret (praksisfaglig) undervisning gennem en række konkrete eksempler fra flere fag og alle klassetrin.

FAGLIGHED

Didaktisk fagsprog

FAGLIGHED

- **REFLEKSION:**
Hvad er faglighed?

KAN BEATHE SKRIVE?

- Inspirationskatalog til fastelavn
  - Kontekstualiseret skrivning
  - 3 lektioner
  - Beathe er ordblind
-
- Gruppefeedback: Stavning
  - Lærereens feedback: Stavning
  - Faglighed?

GUIDES-TIL-ALT.DK - MELLETRIN

- Larsson, 2018
- Bo er ordblind
- Faglighed?

DEN TRADITIONELLE SKOLE?

7

- Jesper-Wung-Sung: *En-to-tre-nu*
Meddigtning som hovedpersonen via blogs (Fougt, 2018)

BEGREBET FAGLIGHED

- Fælles Mål
  - Viden: **AT VIDE**
  - Færdigheder : **AT KUNNE**

BEGREBET FAGLIGHED

- Aristoteles
  - **Episteme**: AT VIDE
  - **Techne**: AT KUNNE
  - **Phronesis**: AT BEDØMME
- Fælles Mål
  - Viden: **AT VIDE**
  - Færdigheder : **AT KUNNE**

DØMMEKRAFT

KONTEKST

BEGREBET FAGLIGHED

- Hetmar (2013): Faglighed er en identitet, man gør inden for bestemte domæner i direkte eller indirekte interaktion med andre på k... er, så man bliver genkendt som medlem af domænet...
- "... doing being some identity" (Gee, 2004)
- *Epistemic frames*: "Collective ways of knowing, of deciding what counts as knowing, and of adding to the collective body of knowledge and understanding" (Shaffer, 2006, p. 12)
- Værdier og etik: "... different communities of practice ... have ... different ways of knowing, of deciding what counts as knowing, and of adding to the collective body of knowledge and understanding" (Shaffer, 2004, p. 1404).

**FAGLIGHED ER NOGET, MAN GØR
 MED ETISK BEVIDSTHED
 I KONTEKST!!!**

FEM DIMENSIONER AF FAGLIGHED

- **Viden, procedurer, opgaver og artefakter**
Et sprog til at tale om verden og opgaver (fakta), en viden om hvad der er og var i verden (fakta), opgaver der skal løses (procedurer, diskurs), en viden om hvordan man løser opgaver (procedurer), samt ting, redskaber og artefakter (artefakter).
- **En systematisk tilgang til verden**
En måde at stille spørgsmål, tilgå og løse opgaver.
- **En social konstellation**
En selvforståelse (rolle) og en placering i sociale relationer (position), samt en måde at kommunikere på (kommunikationsmønstre) og sammenhængende forløb på (storylines).
- **En interesse**
En måde at opfatte noget som særlige typer af opgaver (interesse) og forkert (værdier), et fokus på løsning af opgaver (motiver).
- **Et perspektiv**
En måde at opfatte hvad verden er og hvordan den kan forstås, tales om og tilgås på (epistemologi)".

Begreber

Metoder

Social konstellation

Interesse

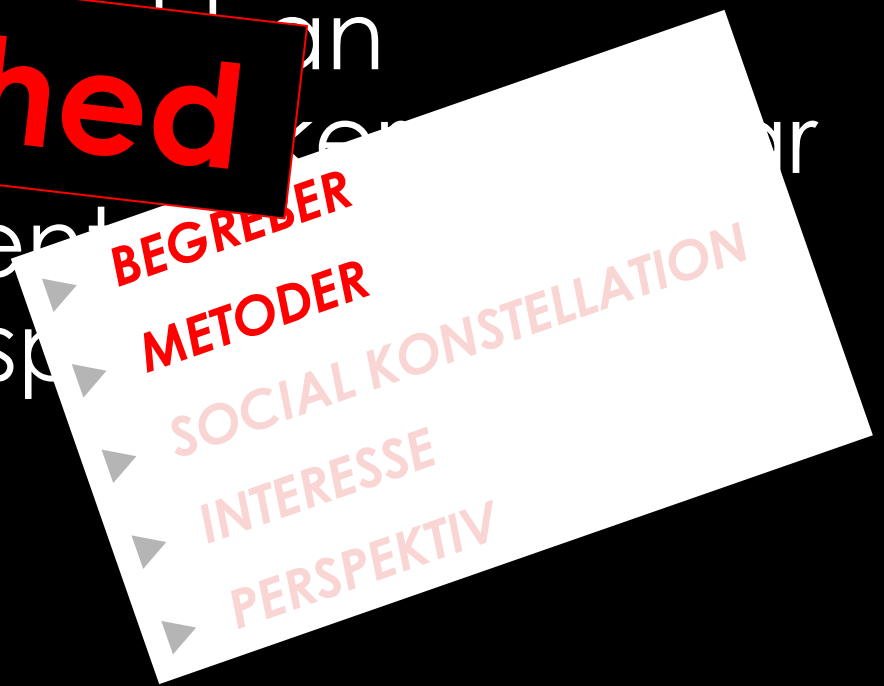
Perspektiv

FEM DIMENSIONER AF FAGLIGHED

- En læge, som har viden om medicin og kender metoder til at give den, men som ikke har et samarbejds perspektiv og en interesse i at gøre patienten til en del af teamet, er en **DÅRLIG LÆGE!**

Pseudofaglighed

PARADOKS: FAGLIGHED I DAG

- Beathe: Faglighed = stavning
- Bo: Faglighed = begreber
- Jeppe: Faglighed = stavning
- Beathes lærer: Faglighed = begreber
- "Jeppe" lærer: Faglighed = begreber

Pseudofaglighed

FAGLIGHEDSOPFATTELSEN

- Lærere og elever slår ned på *det let målbare* (Friis, 2016)
- Det er let at forberede
- **PSEUDOFAGLIGHED**
- Kommunikationssituationer
- Eleven gør **NOGET**
- Til **NOGEN**
- For **NOGET**
- Feedback på det
- Faglighed!

FAGLIGHED

- Faglighed er noget med **GØR** på baggrund af **VIDEN**
- Med etisk bevidsthed
- I kontekst
- PRODUKTION OG RECEPTION
- Faglighed er handling

FAGLIGHED

- **REFLEKSION:**

Kan du genkende det?

Hvordan stemmer min opfattelse af faglighed overens med din?

IT

Didaktisk fagsprog

- **REFLEKSION:**
Hvad er it?

AFLIV MYTERNE

- It giver bedre læring
- It øger faglighed
- It motiverer eleverne
- It sikrer bedre differentieret undervisning
- It kan bla bla bla

DIDAKTISK FAGSPROG

- Skærm**tid**
- Skærm**type**
- Skærm**indhold**

- Skærm**domæne**

DIDAKTISK FAGSPROG

- **Skærm**tid****: Hvor længe skal børn sidde foran en skærm?
- **Skærm**type****: Mobiler vs. computere vs. iPads
- **Skærm**indhold****: Hvad laver de med "skærmen"?

- **Skærm**domæne****: Skoletid/fritid

- **To problemstillinger**
- Den ene vedrører elevernes brug af sociale medier i fritiden
- Den anden vedrører elevernes brug af it i skolen

GOD UNDERVISNING

- It skal understøtte de faglige mål.
  - Hvordan kan it bidrage til det?
- Inddrag it, hvor det er relevant

- Faglighedsopfattelsen

DÅRLIG UNDERVISNING

- It bruges i meget stor - og alt for stor - grad til repetitiv træning
- ALENE: (Blikstad-Balas)
- Hvor computeren retter
- **Automatiseret feedback**
- **BEHAVIORISME**
- LÅSER undervisningen
- Teknologi forstærker traditionel undervisning
- Elever ønsker feedback fra deres lærer (Blikstad-Balas)

IT I FAG

- Fagenes mål, indhold

- Multimod
- Beregning
- Kommunik
- Visualisering
- Adgang til v
- Adgang til p
- Spredning
- Socialt liv
- Samarbejdsrel

**IT ER EN
FORUDSÆTNING
FOR EN OPDATERET
FAGFORSTÅELSE**

g muligheder

IT I FAG

- *Computerens regnekraft har ændret betingelserne for matematik og naturfag, men også de humanistiske fag er dybt berørte. Digitale oplæsnings- og oversættelsesprogrammer, ordprædiktion (dvs. computergenererede ordforslag), tekst- og billedbehandling, søgemaskiner og digitaliseringen af kulturarven, har ændret de to grundsituationer i de humanistiske fag: fortolkning af og kommunikation med tekster (Bundsgaard & Hansen, 2013, p. 162).*

MEN

- Potentialer, der kan droppe 'mellemlregningerne'
- Automatisering – fx algebra
- Præcision og praktisk anvendelighed i geometri
- → De trigonometriske funktioner er ikke nødvendige for at kunne løse opgaven (fx at beregne vinkler og sider i en trekant)

MEN

- It til at *løse* med - *handlingsorienteret*
- It til at *lære* med - *vidensorienteret*
- *Løse* frem for at *lære*
- **DET ER EN CENTRAL POINTE AT LØSE OG LÆRE SKAL FØLGES AD**

MED ANDRE ORD

- It påvirker både, hvilke opgaver der er relevante for at nå et læringsmål
- Og hvilke begreber der er relevante i fagbeskrivelserne
- Men også selve vejen dertil
- **DET ER EN CENTRAL POINTE AT LØSE OG LÆRE SKAL FØLGES AD**

10 TILGANGE TIL IT, ANNO 2024

1. Ubegrænset **adgang** til viden → Kildekritik
2. **Kommunikation** (Multimodalt) → Multimodal kildekritik
3. **Samarbejde** (Produktion og planlægning)
4. **Illustration** (Til at illustrere)
5. **Produktion** (Til at producere)
6. **Analyse** (Af data)
7. **Administration** (Protokol)
8. **Programmering** (Til at programmere)
9. **Bæredygtighed** (Ressourcer)
10. **Sundhed** (Ergonomi)

10 TILGANGE TIL IT

1. Ubegrænset adgang til viden ('TEKSTER') → Kildekritik

10 TILGANGE TIL IT

2. Kommunikation →
Multimodal kildekritik

10 TILGANGE TIL IT

3. Samarbejde (Produktion og planlægning)

4. Illustration

10 TILGANGE TIL IT

5. Produktion

10 TILGANGE TIL IT

6. Analyse

10 TILGANGE TIL IT

7. Administration

10 TILGANGE TIL IT

8. Programmering
og teknologiforståelse

10 TILGANGE TIL IT

9. Bæredygtighed

10 TILGANGE TIL IT

10. Sundhed

- **REFLEKSION:**

Hvordan stemmer min opfattelse af it overens med din?

LÆRINGSTEORI OG SCENARIEDIDAKTIK

Didaktisk fagsprog

LÆRINGSTEORI

- **REFLEKSION:**
Hvordan lærer man noget bedst/smartest?
Hvad er god undervisning?

LÆRINGSTEORI

Behavoirisme

- Psykologi (Watson)
- Adfærd
- Pavlov: Betingede reflekser (Hunde)
- Adfærdsregulering
- "Belønning og straf"

LÆRINGSTEORI

- **Instruktivisme**
- Psykologi
- At hælde på
- Overførsel af viden
- Tomme kar
- Tankpasserpædagogik

LÆRINGSTEORI

Konstruktivisme

- Psykologi/Sociologi
- Læring er en mental aktiv proces
- Piaget
- Læring = omstrukturering af mentale skemaer
- Som er individafhængig
- Den lærende lærer - subjektivt

LÆRINGSTEORI

- **Socialkonstruktivisme**
- Sociologi
- Berger og Luckmann
- Læring er en social proces
- Samkonstruktion af viden
- Meningsforhandling

MEN

- Kritik af socialkonstruktivismen
  - Alt er jo ikke til forhandling
  - "Viden" findes
  - Det skal eleverne lære
-
- Der er intet i vejen med at fortælle eleverne ting
  - Det er jeres opgave
  - Men arbejdsformen har betydning

SOCIALKONSTRUKTIVISTISK LÆRINGSTEORI

- Der er meget bredt forskningsmæssigt belæg for, at den bedste måde at lære på er ved i en **social sammenhæng** at **forholde sig til et problem** i et **meningsfyldt scenarie** (et forestillings- og handlingsforløb med flere mulige udfald) (Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar, 2011, 2012; Fougst, 2015, 2017; Blumenfeld, Kempner, Krajcik & Blumenfeld, 2006; Shaffer, 2006; Bundsgaard, 2005; Dewey, 1906)
- **Det faglige skal anvendes.** Fx ved at udarbejde en reklame for egen skole, at fremstille boganmeldelser til gavn for andre, søge jobs, udarbejde rejsebeskrivelser, fremstille bræt- eller computerspil, lave cirkus osv.
- **SAMARBEJDE** med nogle, der er gode til noget andet end mig

SCENARIEDIDAKTIK

- **Scenariedidaktik** er anvisning på at planlægge, gennemføre og evaluere "Scenariebaseret undervisning [som] er undervisning, hvor eleverne sammen simulerer – evt. i roller - en meningsfuld situation med et reelt produktionsmål" (Bundsgaard, Misfeldt og Thomsen, 2012, p. 30)
- "Produkt" = fysisk, psykisk eller socialt **MOD NOGET TIL NOGEN FOR NOGET**
- Faglighed skal være i centrum (referenceperspektiv): **Produktion**
- Produktet skal fremstilles af eleverne (læring er deltagelse)
- **Med verden uden for skolen:** Viden- og praksisformer fra domæner uden for skolen (Hanghøj et al., 2017)
- **MOD NOGET TIL NOGEN FOR NOGET**

FUNDERET I VERDEN UDEN FOR SKOLEN

BOGANMELDELSER

SKAN EN BOG MED DIN MOBIL OG
LÆS/HØR/SE EN ANMELDELSE AF DEN

B.A HAR LAVET BOGANMELDELSER AF FORSKELLIGE
UNGDOMSBØGER. ANMELDELSERNE FINDER DU PÅ
BOGENS FORSIDE I FORM AF EN QR-KODE.

SKAN KODEN OG FÅ LYST TIL AT LÆSE BOGEN.

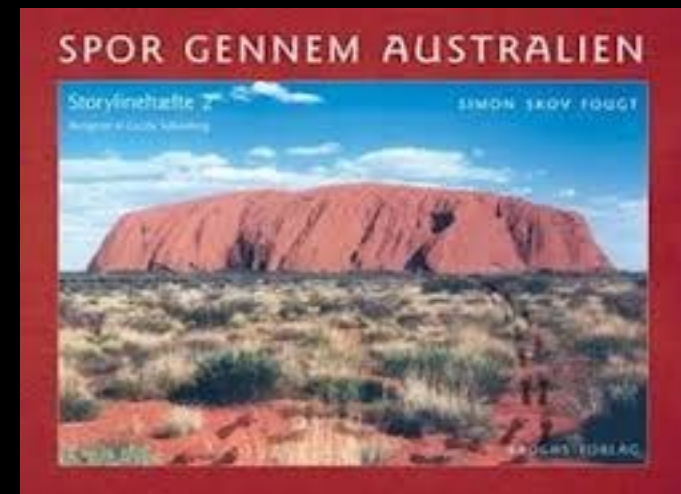
FOR AT SKANNE QR-KODEN SKAL DU DOWNLOADE
APP'EN SCANLIFE TIL DIN TELEFON

SPOR GENNEM AUSTRALIEN (2001)

- *En gruppe unge danskere er gennem Undervisningsministeriet blevet valgt til at deltage i en 3-ugers udvekslingsrejse til Australien, arrangeret af Dansk-Australsk Forening i sporene på Burke og Wills*
- Hvorfor er du blevet valgt?
- Hvordan ser en turistbrochure om Australien og gode råd om bagage mon ud?
- Hvad viser jeres guide jer i Sydney?
- Hvad skriver jeres figur i postkortet hjem?
- Hvad ser I på museet om Australiens historie?
- Hvad koster rejsen?/Budget
- Ansøgning om støtte...

SPILFABRIKKEN

HJÆLPEMIDLER TIL MENNESKER MED DEMENS

- Automatisk lys
- *My Light*

SCENARIEDIDAKTIK - SEMANTISK

- Sammensat substantiv
- Scenariedidaktik

SCENARIEDIDAKTIK

- *Renæssancens commedia dell'arte*-teater
  - Teaterstykker baseret på løse skitser af det dramatiske forløb, og som skuespillernes så improviserede inden for.
- Et scenarie = en løs skitse for et handlingsforløb, som kan gå i mange retninger.
- Et scenarie = et forestillings- og mulighedsrum
- Forestillingsevnen: 'Dramatic rehearsals': Mulige udfald (Dewey 1916; 1922)
  - *Det regner...*
  - *Jeg skal til Nørre Nisum*
- Et scenarie = **UDEN FACIT**

SCENARIEDIDAKTIK

- Et scenarie = et komplekst problem
- Et komplekst problem = kan løses på mange måder
- Et komplekst problem = **UDEN FACIT**

- En andengradsligning = simpelt problem
- Har et facit

SCENARIEDIDAKTIK

- "Wicked problems" (Rittel, 1972)
- 'Onde problemer'
- Uden facit
- Ved ikke, hvornår det er løst
- Løsning på ét problem medfører nye (fx klokker, plov, Corona...)
- **Dilemmaer**

SCENARIEDIDAKTIK

- Muligheder, dilemmaer eller wicked problems
- Et scenarie = **UDEN FACIT**
- **UFORUDSIGELIGHED**
- **RAMMESÆTNING!**

FIGUR 1.15. Et opdateret design (her Baby Bear).

SCENARIEDIDAKTIK

- Didaktikkens tre grundspørgsmål (den brede betydning)
- Hvad skal jeg undervise i - INDHOLD
- Hvordan skal jeg gøre det - METODER
- Hvorfor? - BEGRUNDELSER

SCENARIEDIDAKTIK

- **INDHOLD:** Undervisning, der tager udgangspunkt i scenarier med wicked problems
- **METODE:** Gennem faseopdelte processer, der munder ud i et produkt **til nogen for noget**
- Hvor eleverne kan handle
- **BEGRUNDELSER:** Er der læringssteoretisk belæg bag

Indhold fra fagene

Er der læringsmæssigt belæg i både ældre og moderne læringsteorier for, at den bedste måde at lære på er projektorienteret undervisning, hvor man **forholder sig til et meningsfyldt problem** i en **meningsfuld, social situation**, fordi det virker befordrende på motivation og læring (fx Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar, 2011, 2012; Blumenfeld, Kempler, Krajcik & Blumenfeld, 2006; Shaffer, 2006; Bundsgaard, 2005; Dewey, 1906). (Fougts, 2013, p. 120)

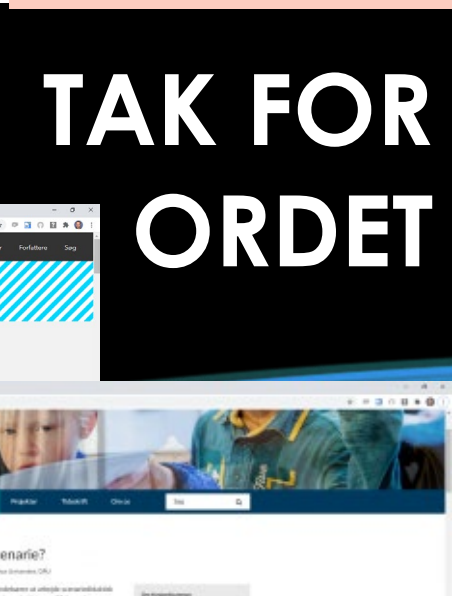
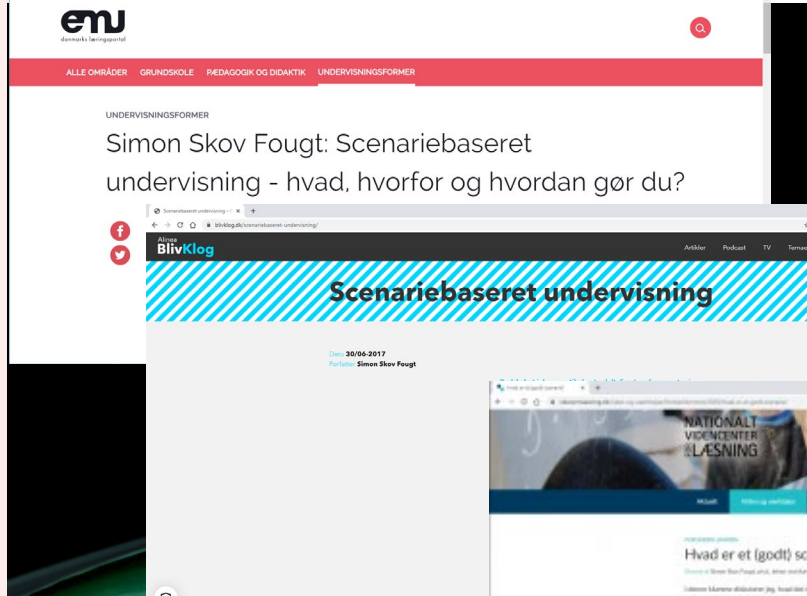
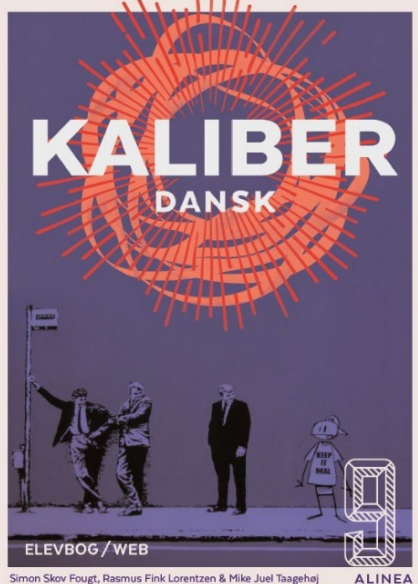
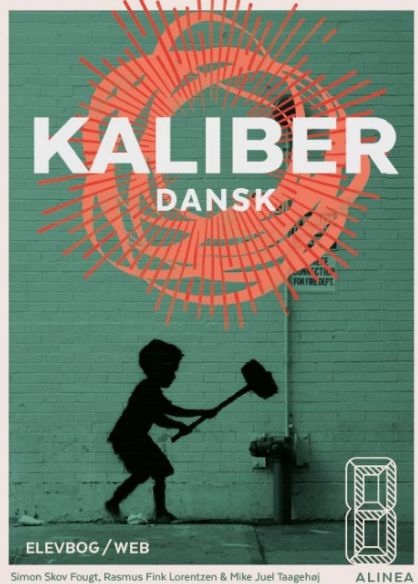
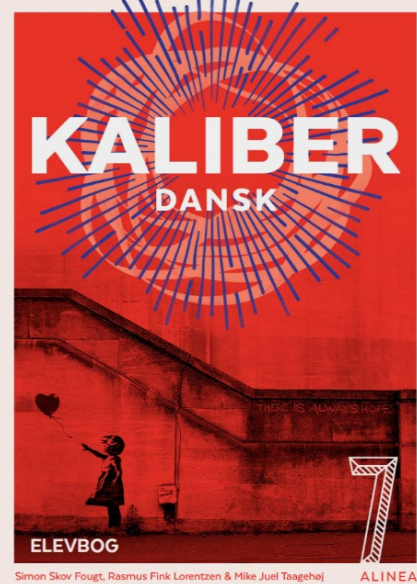

LÆRINGSTEORI

- **REFLEKSION:**
Hvordan stemmer mit syn på læring overens med dit?

SPØRGSMÅL ELLER KOMMENTARER?

TAK FOR ORDET

• simon-skov-fougtdk

simon@fougtdk